

27.11.2013

Kj/33

§ 429

Stj / Den av ledamoten Mari Rantanen väckta motionen om en personlig budget inom närståendevården

HEL 2013-007691 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige beslutade i enlighet med stadsstyrelsens förslag anse den av ledamoten Mari Rantanen väckta motionen vara slutligt behandlad.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Marja-Liisa Rautanen, stadssekreterare, telefon: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Mari Rantasen aloite

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige beslutar anse den av ledamoten Mari Rantanen väckta motionen vara slutligt behandlad.

Föredraganden

Ledamoten Mari Rantanen och 5 andra ledamöter föreslår i sin motion att man ska utreda möjligheten till en personlig budgetering för familjer med närståendevård så att denna bättre svarar mot närståendevårdarnas behov av tjänster.

Stadsstyrelsen hänvisar till ett utlåtande från social- och hälsovårdsnämnden och konstaterar att närståendevården för närvarande utvecklas på ett riksomfattande plan. Lagstiftningen gör det inte för tillfället möjligt att ta i bruk en personlig budget inom social- och hälsovården på så sätt att kommunen direkt ger en viss penningssumma att användas. Det är sålunda inte aktuellt med en sådan utredning som föreslås i motionen.

Idén med en personlig budget har redan prövats och utvecklats med tillämpning av befintliga tjänster inom äldreomsorgen och handikappservicen vid Helsingfors social- och hälsovårdsväsen. Det har varit möjligt för klienterna att välja mellan olika serviceformer och sålunda har man kunnat erbjuda individuella tjänster enligt behov och önskemål. Klienten har kunnat göra individuella anskaffningar och val och t.ex. avlösarverksamheten inom närståendevården har ordnats

27.11.2013

Kj/33

som en köpt tjänst. Man har för avsikt att utvidga och utveckla verksamhetsmodellen inom de ramar lagen ger.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Marja-Liisa Rautanen, stadssekreterare, telefon: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Mari Rantasen aloite

Tiedoksi: Muutoksenhakukielto, valmistelu

Hallintokeskus

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 11.11.2013 § 1190

HEL 2013-007691 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättäisi seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättänee katsoa valtuutettu Mari Rantasen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 03.09.2013 § 294

HEL 2013-007691 T 00 00 03

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti antaa valtuutettu Mari Rantasen ja viiden muun valtuutetun omaishoitajien henkilökohtaisen budjetin käyttöönoton selvittämistä koskevasta valtuustoaloitteesta seuraavan lausunnon:

”Omaishoitajat ja omaishoidon tuki

Omaishoitajalla tarkoitetaan omaista tai muuta hoidettavalle läheistä henkilöä, joka on tehnyt kunnan kanssa omaishoitosopimuksen. Omaishoidon tuki on lakisääteinen kokonaisuus, joka muodostuu hoitopalkkiosta, tarvittavista palveluista hoidettavalle sekä omaishoitajan tukemisesta. Omaishoitoa kehitetään parhaillaan valtakunnallisesti ja Helsingin kaupunginhallitus antoi 24.6.2013 (§ 753) lausunnon kansallisen omaishoidon kehittämissuunnitelman valmistelutyöryhmän raportista.

Omaishoidon tuen piirissä olevien määrä on Helsingissä viime vuosina kasvanut. Vuonna 2012 omaishoidon tuen saajia oli yhteensä 3 711, joista vammaispalveluissa 973, kehitysvammahuollossa 583 ja yli 65-vuotiaiden palveluissa 2 155.

Helsingissä omaishoitajia tuetaan eri palvelumuodoilla, joita ovat:

- kotiaavustajapalvelu: joiksikin tunneiksi mahdollistamaan omaishoitajan lyhyt poistuminen kotoa
- sijaisomaishoito: omasta tuttavapiiristä oleva henkilö, joka palkataan omaishoitajan vapaan ajaksi
- omaishoidon toimintakeskukset: neljä alueellista toimipistettä
- kotiin ostettavat palvelut omaishoitajan tukemiseksi
- omaishoidettavien päivätoimintaan osallistuminen
- omaishoitajien lakisääteisten vapaiden järjestäminen joko kaupungin omissa tai ostopalveluyksiköissä
- omaishoitajien lakisääteisten vapaapäivien palveluseteli: vanhuspalveluissa on hyväksytty palvelusetelituottajiksi 25 ja vammaispalveluissa neljä ympärivuorokautista lyhytaikaishoitoa tarjoavaa palvelutuottajaa.

Henkilökohtainen budjetti

Henkilökohtaisella budjetilla (HB) tarkoitetaan tarpeenarvioinnin avulla määritettyä rahasummaa, joka myönnetään henkilön itsensä käytettäväksi hoidon, hoivan tai apuvälineiden hankintaan. HB:ssa korostuu henkilön itsemääräämisoikeus ja valinnanvapaus. HB on käytössä sosiaali- ja terveystieteiden järjestämisessä eri tavoin muun muassa Iso-Britanniassa, Hollannissa, Belgiassa, Saksassa, Yhdysvalloissa, Kanadassa ja Australiassa.

Suomalainen sosiaalihuoltoa koskeva lainsäädäntö sisältää vahvan pyrkimyksen asiakaslähtöiseen toimintaan, mutta teknishallinnollista

lainsäädäntöperustaa ei HB:lle suomalaisessa lainsäädännössä ole. Tästä syystä kunnan palveluissa asiakkaalle ei toistaiseksi voida suoraan antaa rahaa tai muuta siihen rinnastettavaa maksuvälinettä käytettäväksi henkilökohtaisena budjettina.

Yksilölliset palvelut

Henkilökohtaisen budjetin ideaa on soveltaen kokeiltu ja kehitetty Helsingin sosiaali- ja terveystoimen vanhuspalveluissa ja vammaispalveluissa. Asiakkaiden on ollut mahdollista valita eri palvelumuotojen välillä ja näin on voitu tarjota yksilöllisiä, tarpeiden ja toiveiden mukaisia palveluja. Rohkaisevia kokemuksia on saatu esimerkiksi vanhusten omaishoidossa ja pienimuotoisesti kehitysvammaisten päivätoiminnoissa. Menetelmänä on käytetty olemassa olevia palvelusetelejä ja maksusitoumuksia, joiden avulla asiakas on voinut tehdä yksilöllisiä hankintoja ja valintoja, esimerkiksi päättää palvelun tuottajan.

Palvelusetelin käyttö on osin alkuvaiheessa ja esimerkiksi vammaisten omaishoidon lomitukseen ja kotiin vietäviin palveluihin ei ole toistaiseksi ilmaantunut tuottajia.

Ostopalvelujen laatu

Valtuustoaloitteessa todetaan, että omaishoitajat toivovat palkkion lisäksi sellaisia lepohetkiä, joiden ajaksi on tarjolla hyvää ja laadukasta sijaishoitoa. Aloitteessa esitetään, että omaishoidettavien vammaisten lasten ja nuorten vanhemmat eivät tällä hetkellä saa riittävän laadukkaita palveluita leponsa ajaksi. Tämän kerrotaan johtuvan siitä, että kaupunki on kilpailuttanut asumis- ja hoitopalvelut, jonka seurauksena palvelun laatu ei ole riittävä. Lisäksi aloitteessa todetaan, että kilpailutus on tämän palvelun kohdalla erittäin huono vaihtoehto, sillä kustannusten muodostuessa 85 %:sti henkilöstökuluista, pystyy palvelun tuottamaan halvemmalla vain vähentämällä henkilökuntaa tai käyttämällä epäpäteviä.

Edellä olevaan liittyen sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että kehitysvammaisten ja vammaisten henkilöiden lyhytaikaishoitoa koskevan kilpailutuksen tuloksena sosiaalilautakunta valitsi 20.11.2012 (§ 378) joukon palvelutuottajia, joiden kilpailutuksessa laatutekijöillä oli merkittävä osuus. Arvioitavia laatutekijöitä olivat henkilöstön koulutus, erikoisosaaminen, määrä ja rakenne sekä toimitilat ja oheistoiminnot. Näistä palveluista ei ole saatu valituksia. Omaishoitajaperheet voivat itse valita, minkä tuottajan palveluja he käyttävät. Tyytymättömyydestä pyydetään ilmoittamaan sosiaali- ja terveystoimintaan, jotta epäkohtiin voidaan puuttua.

Aloitteessa todetaan myös, että palvelut ovat tasapäisiä riippumatta siitä, millainen kunkin perheen palvelutarve on. Tältä osin sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että palvelut pyritään aina tuottamaan yksilöllisesti ja joustavasti asiakasta kuunnellen ja jokaiselle asiakkaalle tehdään yksilöllinen palvelusuunnitelma.

Ehdotetun selvityksen tekemisen tarpeellisuus

Edellä esitettyyn viitaten sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että maamme lainsäädäntö ei tällä hetkellä mahdollista henkilökohtaisen budjetin käyttöönottoa sosiaali- ja terveyspalveluissa siten, että kunta antaisi suoraan asiakkaalle tietyn rahasumman käyttöön. Aloitteessa esitetyn selvityksen tekeminen ei siksi ole ajankohtaista. Sen sijaan sosiaali- ja terveyspalvelujen yksilöllinen, asiakasta osallistava, tarpeenmukainen ja joustava suunnittelu ja toteutus on tärkeää. Sosiaali- ja terveysvirasto kehittää toimintaansa jatkuvasti tähän suuntaan, myös aloitteessa mainituille omaishoitajaperheille.

Terveysvaikutusten arviointi

Omaishoidon tuki mahdollistaa eri tavalla vammaisten sekä ikääntyneiden asumisen kotona toimintakykyä rajoittavista seikoista huolimatta. Yksi keskeisimpiä omaishoidon onnistumisen edellytyksiä on omaishoitajan jaksaminen tehtävässään. Jaksamista voidaan edistää järjestämällä omaishoitajalle yksilölliset, riittävät ja oikea-aikaiset tukipalvelut sekä lakisääteiset vapaat.”

Esittelijä

virastopäällikkö
Matti Toivola

Lisätiedot

Merja Jäntti, kehittämiskonsultti, puhelin: 310 43715
merja.jantti(a)hel.fi

Maarit Varis, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 42850
maarit.varis(a)hel.fi